

Pressmeddelande

Helsingfors 19.10.2021

Får publiceras tisdagen den 19 oktober 2021 efter klockan 13

SKÅDEPLATSER FÖR KUNGLIG MAKT

NORDISKA HUVUDSLOTT

Om boken

Den rikt illustrerade boken består av flera expertartiklar som behandlar ämnesområdet på djupet. Artiklarna har sammanfattats ingående på svenska. Förordet är av ministern för nordiskt samarbete och jämställdhet Thomas Blomqvist. Docent FD Virpi Harju från Finlands Nationalgalleri har fungerat som projektchef för forskningsprojektet och redaktör för boken. Boken har getts ut av Oy Sigillum Ab och omfattar 192 sidor. Fonden för Louise och Göran Ehrnrooths stiftelse har beviljat projektet betydande ekonomiskt stöd.

I boken får vi bekanta oss med de tre viktigaste kungliga slotten i Norden: Stockholms slott, Drottningholms slott och Amalienborgs slott i Köpenhamn samt deras fascinerande visuella värld. Slott och palats har genom historien fungerat som maktcentra, och de har medvetet planerats för att visa storleken på riket och den enväldige monarkens makt. Makten stärktes och upprätthölls med visuella symboler och andra visuella medel. Numera har monarken huvudsakligen en representativ ställning i monarkier.

Nordens historia har skapats i slotten

I boken kan man läsa om de nordiska kungadömenas uppkomst och utvecklingskedan. I verket jämförs framför allt enväldets utveckling i Sverige och Danmark. Boken innehåller även intressanta berättelser om kungligheter i slotten och palatsen, regentfamiljerna och hur deras eror avspeglade de allmänna förändringarna och utvecklingsförloppen under perioden. Samtidigt skildras även kungadömenas med- och motgångar. Gränserna i flera nordiska länder har varierat under olika tider. Finland var till exempel en del av Sverige i nästan 700 år, vilket har satt sina spår i båda delarna av riket. Nordens historia har skapats i slotten. Historien kan även studeras i byggnadernas fasader och interiörer, dvs. i inredningarna, som har följt sin tid.

Den europeiska traditionen inom palatskulturen

Den europeiska traditionen inom palatskulturen har i Norden haft stor inverkan på utformningen av framför allt Stockholms slott (färdigställt 1754) och Drottningholms slott (färdigställt omkring 1680-talet). I den helhet som de fyra palatsen i Amalienborgs slott utgör kan man även skönja fasta förbindelser till de europeiska hoven. Slottet ägdes ursprungligen av fyra adliga ätter, och byggnaderna färdigställdes i mitten av 1700-talet. Palatsen blev kungligt residens efter branden på Christiansborgs slott 1794.

I Europa hade influenser från Rom, Italien och Frankrike avgörande inverkan på palatskulturens utveckling. De kungli-

ga slotten i Italien och fursteätternas mäktiga renässanspalats var betydande representanter för hovarkitekturen. I Frankrike fungerade framför allt Solkungen Ludvig XIV:s palats i Versailles (färdigställdes på 1680-talet) med Spegelsalen och den enorma franska barockträdgården i all sin majestätiska prakt som en ikon för de övriga hoven i Europa. Sommarpalatset i Caserta byggdes i slutet av 1700-talet och var det sista av de kungliga slotten i den värld som föregick revolutionerna. Det är med sin väldiga park jämförbart med Versailles till storleken.

Visuell prakt och makt

Slottens exteriör och de luxuösa salarna, som inuti slotten öppnar sig i storslagna rumsserier, har utsmyckats med genomtänkta detaljer. Väsentliga inslag i inredningen är kungliga porträtt, kronor och monogram, skulpturer, vägg- och takmålningar samt andra prydnader som föreställer antika allegorier och betydelsefulla händelser med anknytning till regentens liv. De praktfulla inredningarna i palatsen kompletteras även av värdeföremål som berättar om de olika skedena i monarkin, från antiken och fram till vår egen tid.

Konstverken på Stockholms slott, Drottningholms slott och Amalienborg hör i huvudsak till de Kungliga konstsamlingarna. På Stockholms slott och Amalienborg finns även en särskild sal för konstsamlingarna, Galleriet. De flesta av konstverken har utformats till en fast del av interiören.

Lokalarrangemangen i slotten inkluderar i allmänhet salar som har fått namn efter olika funktioner, till exempel en rikssal med en tron och en kyrka eller ett kapell. De symboliserar mötet mellan världslig och andlig makt och även tanken om att kungens makt kommer från Gud. Att de ceremoniella lokalerna för världslig och kyrklig makt placeras i samma förvaltningsbyggnad eller i närheten av varandra är ett arv från Karl den stores (d. 814) tid. I hans kejsarliga palats i Aachen fanns, förutom rådets sal med dess tron, även ett kapell.

Till lokalarrangemangen hör förutom bankett- och representationslokaler även bl.a. en teater och en omgivande, vidsträckt park. På de öppna platserna vid palatsen finns ofta en hedersbetygelse i form av en ryttarskulptur av kungen på en hög sockel, till exempel minnesmärket över kung Fredrik V vid Amalienborg.

I palats och parker finns i allmänhet även en Herkuleskulptur efter romersk förebild som symbol för makt och styrka. I den grekiska mytologin var Herakles (lat. Hercules) både en hjälte och ett gudaväsen. Lejonskulpturer hör också till de kungliga palatsen. Framför allt är den militära vaktavlösningssceremonin, som började under den romerska antiken, och många andra ceremoniella traditioner en väsentlig del av hovlivet. Slotten förenas av en rik visualitet som appellerar till sinnena.

I boken behandlas även medaljkonsten i slotten och palatsen med en presentation av medaljerna över palatset i Versailles som inledning. Tre intressanta medaljer över Kungliga slottet i Stockholm, jämförelseobjekt till dem och medaljernas inflytande i Finland i egenskap av förebilder intar dock en central plats i boken. Inskriptionerna på medaljerna uppmärksammas också.

Boken bjuder på mångsidig information som hjälper läsaren att hitta och identifiera den värdefulla visuella kulturen i de nordiska huvudslotten och förstå dess ursprung. Överraskande många drag förenar de nordliga kungliga slotten med den gamla europeiska palatstraditionen, som har sina rötter i den romerska antiken. Boken är unik i fråga om infallsvinkeln visualitet i slott.

MEDIAMATERIALET FINNS TILLGÄNGLIGT [Sigillum.fi/medialle](https://www.sigillum.fi/medialle)

YTTERLIGARE INFORMATION: BOKENS REDAKTÖR, DOCENT FD VIRPI HARJU, virpi.harju@kansallisgalleria.fi, virpi.harju556@gmail.com, p. +358 (0) 294 500 309, +358 (0) 45 135 2442 och FÖRLAGSREDAKTÖR TERHI KIVISTÖ, terhi.kivisto@sigillum.fi, p. +358 (0) 40 774 1463

SKÅDEPLATSER FÖR KUNGLIG MAKT

NORDISKA HUVUDSLOTT

INNEHÅLL

Thomas Blomqvist minister för nordiskt samarbete och jämställdhet, Justitieministeriet

TILL LÄSAREN

Risto Ruohonen generaldirektör, Finlands Nationalgalleri

DE NORDISKA MONARKIERNAS UPPKOMST OCH UTVECKLINGSFASER

Anu Lahtinen FD, professor & Virpi Harju FD, docent

KUNGLIGHETERNA I SLOTTET OCH PALATSEN

Anu Lahtinen FD, professor

MAJESTÄTISKA MONUMENT – KUNGLIGA SLOTTET I STOCKHOLM OCH DROTTNINGHOLMS SLOTT

Infosnuttar:

Slottet i Versailles avspeglade Solkungens makt

Det fantastiska slottet i Caserta

Slottets ceremoniella vaktavlösning

Gustav III:s porträtt – Drottning Kristinas tron som symbol för maktpositionen

Hercules – En symbol för makt och styrka i kungliga palats och parker

Virpi Harju FD, docent

AMALIENBORG I KÖPENHAMN EN DANSK PÄRLA INOM ROKOKO OCH NYKLASSICISM

Hanna Kemppe FD, konsthistoria

SLOTT OCH PALATS INOM MEDALJKONSTEN

Tuukka Talvio FD, docent

BILAGA KUNGLIGA SLOTT I SVERIGE OCH DANMARK

Virpi Harju FD, docent

ARTIKLARS SAMMANDRAGS PÅ SVENSKA

